

Stappenplan Jongerentoezichtteam

'Als een vis in het water'

Dr. Sima Nieborg
Drs. Nanne Boonstra

December 2005

Inhoud

1	Inleiding	5
2	De Stappen	7
	Stap 1. Bepaal de doelstelling van het jongerentoezichtteam	7
	Stap 2. Zoek geschikte samenwerkingspartners	8
	Stap 3. Deel het project in fasen	8
	Stap 4. Instroom: jongeren werven	9
	Stap 5. Proeftijd	10
	Stap 6. Uitvoering	10
	Stap 7. Uitstroom	11
	Stap 8. Evaluatie en bezinning	11
	Bijlage 1 Samenwerkingsprotocol	13
	Bijlage 2 Voorbeeld inhoudsopgave van een draaiboek	19

Inleiding

Wilt u aan de slag met een jongerentoezichtteam? In stadsdeel ZuiderAmstel is hier ervaring mee opgedaan die wij graag met u delen. Dit doen wij door u een stappenplan te bieden dat een handzame handleiding is om te komen tot zo'n team. Het helpt die aanpak te kiezen die goed aansluit bij de lokale wensen en behoeften aan veiligheid. Het stappenplan hoort bij het evaluatierapport 'Als een vis in het water', van het Verwey-Jonker Instituut (2005).

We zien jongerentoezichtteams in buurten en wijken: in zwembaden, speeltuinen, winkel- of sportcentra. Het is een manier om die locaties veiliger te maken. Maar het gaat nog verder: de deelnemers - het betreft jongeren met weinig toekomstperspectief¹ - vinden, na deelname, makkelijker werk of een andere bezigheid.

¹ In beleidsnota's vaak aangeduid als jongeren met antecedenten dan wel jongeren die normvervagend gedrag vertonen. In elk geval betreft het jongeren met weinig tot geen toekomstperspectief.

Wij geven u een praktische handleiding voor de opzet van een jongerentoezichtteam. Acht stappen en lessen die we geleerd hebben bij het jongerentoezichtteam in het De Mirandabad in Amsterdam ZuiderAmstel. Dit team opereerde onder de naam Ri4-team. Let wel: dit stappenplan is geen keurslijf, maar een steun om u op weg te helpen. Elk project is per slot van rekening anders: door de mensen, de omgeving, de lokale problemen én mogelijkheden, en financiële ruimte

Wij wensen u veel plezier en succes toe met het opzetten van uw eigen jongeren toezichtteam.

2 De Stappen

Stap 1. Bepaal de doelstelling van het jongerentoezichtteam

Maatschappelijke problemen komen tot uiting op plekken waar veel mensen bijeen zijn. Neem bijvoorbeeld een zwembad in een grote stad. Daar kan het een probleem zijn als jongeren normoverschrijdend gedrag vertonen. Toezicht van alleen de badmeesters is dan niet voldoende. Met een jongerentoezichtteam kunt u twee vliegen in één klap slaan. De jongeren maken het zwembad veiliger en rustiger. Ze krijgen bovendien begeleiding en een nieuw toekomstperspectief: kans op scholing of een plek op de arbeidsmarkt.

Het Ri4-team draagt preventief bij aan de veiligheid in het zwembad. Het team is zichtbaar aanwezig en kan op een deskundige manier met dreigende conflict-situaties omgaan. Daarnaast bootst het project een reële werksituatie na. Dat biedt jongeren de kans om essentiële levenslessen te leren. Ze kunnen meer normbesef en zelfwaardering krijgen en leren werken in een team.

Stap 2. Zoek geschikte samenwerkingspartners

Het opzetten van een jongerentoezichtteam staat of valt met een goede samenwerking. Dat is de basis voor een succesvolle selectie en begeleiding van de jongeren. Met wie is samenwerken zoal nuttig?:

- (Deel)gemeente (als opdrachtgever, regievoerder, financier)
- Politie (voor screening van jongeren en bij ernstige incidenten)
- Particuliere beveiligingsdienst (afhankelijk van de politie-inzet)
- Reïntegratiebedrijf (levert de jongeren aan en heeft de jongeren in dienst)
- Welzijnsbureau of andere instelling (algemene begeleiding, aansturing begeleiders, thuishaven van het project).

De doelstellingen uit stap 1 zijn leidend bij de samenwerking. Weet u of ze gehaald worden? Daarvoor is het belangrijk de voortgang van het project te evalueren: bij de start, halverwege en bij de afsluiting. Stel ook een samenwerkingsprotocol op en stel het bij als dat nodig blijkt na de evaluatie.

Tip: De praktijk leert bovendien dat aparte afspraken (bijvoorbeeld in een protocol) nodig zijn bij incidenten. Want het team bewaakt weliswaar de veiligheid in het bad, maar is geen professioneel beveiligingsbedrijf. Er zijn dus extra maatregelen vereist voor speciale omstandigheden.

Stap 3. Deel het project in fasen

Een project is beter behapbaar door het op te delen in verschillende fasen. Bij elke fase horen eigen samenwerkingspartners. Drie fasen springen eruit: instroom, proeftijd en uitvoering.

Voor de instroomfase (ongeveer drie weken) levert het reïntegratiebedrijf de jongeren aan. Ze krijgen een intakegesprek en worden gescreend door de politie. Ook is een training nuttig. De deelnemers leren over teamgeest, conflicthantering en klantgericht werken. Zie stap 4.

De proeftijd fase (ongeveer twee maanden) is de tijd voor matching. Passen de deelnemers bij de werkplek? Als jongeren niet geschikt zijn, is het belangrijk dat ze een ander traject krijgen aangeboden binnen het reïntegratiebedrijf. Zie ook stap 5.

Hierna kan de daadwerkelijke uitvoering beginnen. Tijd om het definitieve jongerenteam samen te stellen! Zie stap 6. Houd wel rekening met de vele mogelijkheden voor uitstroom of reïntegratie (zie stap 7).

Tip: In Amsterdam bleek dat een langere looptijd van het project goed was. Vooral om alle reïntegratiemogelijkheden te bekijken.

Stap 4. Instroom: jongeren werven

Het werven van de jongeren moet vroegtijdig en zorgvuldig gebeuren. Samen met het reïntegratiebedrijf, de welzijnsstichting, de leerplichtambtenaren, het CWI en de politie. Werven gebeurt via dossiers, cafés, de straat of elke plek waar jongeren zonder toekomstperspectief te vinden zijn. Zorg voor een gevarieerde groep en wederzijds voor een goede kennismaking. Hoe besteden de jongeren hun tijd? Wat is hun opleidingsniveau? Wat schieten ze ermee op als ze deelnemen aan een jongerentoezichtteam?

Door een zorgvuldige introductie, een training en cursussen leren de jongeren hoe ze moeten omgaan met situaties in het zwembad. Het is heel belangrijk de jongeren uit te leggen wat ze wel of niet mogen doen om veiligheid te bevorderen. Wat hoort bijvoorbeeld bij hun taak als een opstootje in het zwembad uit de hand loopt?

Tip: Schets de jongeren een goed beeld van wat het project inhoudt en wat er precies van ze wordt verwacht.

Stap 5. Proeftijd

De proeftijd is een praktijktest. Hebben we de juiste jongeren in de groep? Zitten ze op de juiste plek? De jongeren krijgen ondersteuning bij hun persoonlijke ontwikkeling. Ze maken zich nieuwe taken eigen. De begeleiders letten op motivatie, kwaliteiten, mogelijkheden en belemmeringen. Een hulpmiddel zijn de maandelijkse CGI-gesprekken (Criterium Gericht Interview). Deze methodiek gaat uit van zeven praktische vaardigheden die iedere deelnemer tot op zekere hoogte moet beheersen.

Tip: Laat de jongeren tijdens deze proeffase oefenen met de werkzaamheden, geef portofooninstructie en organiseer instructie of training door een beveiligingsbedrijf.

Stap 6. Uitvoering

Zorg voor een intensieve begeleiding van de jongeren in de uitvoeringsfase (twee of meer maanden). De groep moet daarom niet te groot zijn. Het Ri4-team bestaat bijvoorbeeld uit veertien tot zestien jongeren. Ze surveilleren in het zomerseizoen (1 mei tot en met 31 augustus) als toezichthouders in het zwembad. Dat gebeurt zeven dagen per week, van 12.00 tot 19.00 uur, in twee ploegendiensten van zes tot acht jongeren. Ze krijgen dagelijks begeleiding door een reïntegratiebureau dat ervaring heeft met de begeleiding van dit type jongeren.

Zorg ook voor een duidelijke taakverdeling. Zet de jongeren bijvoorbeeld in voor het droge gedeelte (grasveld). De badmeesters moeten hun aandacht volledig richten op het water. Zijn er incidenten op het natte gedeelte (zowel in het binnen- als buitenbad), dan vragen de badmeesters assistentie aan de jongeren. Stel een protocol op in geval van een urgente situatie.

Tip: Maak bovendien een draaiboek. Onderwerpen hierin zijn zoal: de samenwerkingspartners, orderegels en huishoudelijk reglement, inhoud toezichthoudende taken (zie bijlage 2).

Stap 7. Uitstroom

Na deelname aan het jongerentoezichtteam stromen de jongeren uit naar opleiding of werk. Het Ri4-team streeft eerst naar een reguliere baan. Is dat niet mogelijk, dan volgt in tweede instantie een werktoeleidingstraject. Tot slot probeert het team de jongeren terug te krijgen op school of een combinatie van werk en school. Omdat de jongeren thuis vaak problemen hebben, kan doorstroom naar een hulpverleningstraject ook een positieve uitstroom betekenen.

Tip: Volg een jongere na verlaten van het traject nog langere tijd.

Stap 8. Evaluatie en bezinning

Evaluatie van een jongerentoezichtteam door de samenwerkingspartners, tussentijds en na afloop, is essentieel. Op deze manier is verbetering mogelijk. Ook moet duidelijk zijn of de resultaatverplichtingen zijn behaald.

Stel als gemeente indicatoren vast om te meten of de doelstellingen gehaald zijn. Zo is het resultaat van de veiligheidsdoelstelling op de volgende manier af te lezen. Vraag naar de tevredenheid van de bezoekers, bekijk cijfers van de politie over het aantal en de aard van delicten en tel het aantal zwembadverboden. De doelstelling 'werken aan een toekomstperspectief voor de jongeren' is te meten aan de uitstroomcijfers van jongeren. Waarheen stromen ze uit? Waar komen ze na langere tijd terecht? Stel een target aan positieve uitstroom, bijvoorbeeld 80 % van de deelnemende jongeren moet positief uitstromen.

De kracht van het Ri4-team zit vooral in de preventie van problemen in het 'De Mirandabad'. Voor het oplossen van excessen en conflicten wordt een beroep gedaan op de politie. Ook kan de professionele particuliere beveiliging een rol spelen.

Het kan nuttig zijn als één organisatie de taak op zich neemt de jongeren toekomstperspectief te bieden en te begeleiden naar reïntegratie. Een andere organisatie is dan verantwoordelijk voor de begeleiding van de jongeren bij hun

veiligheidstaken (denk aan een professionele beveiligingsmedewerker of een politieambtenaar).

Tot slot de financiën. Gemeenten die een jongerentoezichtteam starten, dienen vooraf goed te onderzoeken wie dat wil betalen. Dit kan de gemeente zelf zijn, maar ook een reïntegratiebedrijf of een andere partner. Op de begroting moet in ieder geval geld opgenomen zijn voor: begeleiding, stagevergoeding, kantoorkosten, huisvestingslasten, portofoons, kleding, reiskosten.

***Tip:** Zorg voor een goede, eenduidige registratie zodat het meten van resultaten haalbaar is.*

Bijlagen:

- 1 Samenwerkingsprotocol*
- 2. Voorbeeld-inhoudsopgave van een draaiboek*

Bijlage 1 Samenwerkingsprotocol

Samenwerkingsovereenkomst (voorbeeld)

Inleiding

Het team is een jongerentoezichtteam in en(locatie). Het team bestaat uit (aantal) jongeren in de leeftijd van (jaar).... Het team, dat vooral rondom (locatie) toezicht houdt, functioneert al sinds met groot effect voor de veiligheid in en rondom het zwembad. Het team wordt incidenteel ook ingezet in de wijk of bij evenementen.

De jongeren, die bij voorkeur uit (gebied, gemeente) komen, hebben politiecontacten of behoren tot de groep risicojongeren. Het uitgangspunt is om deze jongeren een beter toekomstperspectief te bieden, in de vorm van scholing en / of werk.

Bijkomend effect van het project is dat jongeren uit de doelgroep mede verantwoordelijk worden gemaakt voor de beheersing van problemen. Het mede verantwoordelijk maken heeft positieve effecten op de jongeren omdat zij nu te maken hebben met leeftijdgenoten die het "goede voorbeeld geven". Dit heeft ook een positieve uitstraling naar de volwassen gebruikers van het zwembad, die dankzij het team een positief beeld krijgen van jongeren. Zij zien dat er ook jongeren zijn, die zich aan de regels willen houden en die ook willen dat andere

jongeren dat doen. Daarnaast groeit dankzij de samenwerking het vertrouwen tussen de deelnemers aan het team en de politie. Dit vergemakkelijkt het de politie om de jongeren in andere situaties op hun gedrag aan te spreken.

De volgende partijen komen overeen samen te werken in het project en verplichten zich de onder 'Verantwoordelijkheden' omschreven zaken na te komen :

- Gemeente, stadsdeel, etc. rechtsgeldig vertegenwoordigd door (naam), (functie)
- Reïntegratiebedrijf, rechtsgeldig vertegenwoordigd door (naam), (functie)
- Politie, team, rechtsgeldig vertegenwoordigd door (naam), (functie)
- Overige organisaties....zoals Dienst werk en inkomen, CWI....

Doelstelling van het team

Er is een tweeledige doelstelling:

- a. Het bevorderen van de veiligheid in en rondom (locatie) aan de hand van een jongerentoezichtteam;
- b. het begeleiden van en toekomstperspectief bieden aan 14 tot 16 jongeren waarbij maatschappelijke uitval dreigt (voortijdige schoolverlaters, jongeren met normvervagend gedrag, hangjongeren, first offenders, etc).

Resultaatbeschrijving

- a. De veiligheid en leefbaarheid in en rondom (locatie) wordt bevorderd. Dit wordt gemeten aan systeemgegevens van de politie, de locatie waar het team surveilleert (locatie), het team zelf en uit een enquête naar de veiligheidsbeleving in het zwembad onder bezoekers en personeel. Hierbij geldt een minimale eis van 70 % klanttevredenheid.
- b. De uitstroomverplichtingen zijn contractueel vastgelegd tussen reïntegratiebedrijf en gemeente. Het verwachte doorstroompercentage naar een "hoger traject" is 70 %. Onder een hoger traject wordt verstaan: onder andere: regulier onderwijs, regulier werk, oriëntatie & matchingtraject of een beroepsrichting georiënteerd traject (een zorgtraject of sociale activeringstraject vallen hier niet onder).

Doelgroep

Jongeren, jongens zowel als meiden, ongeacht etnische afkomst in de leeftijd vanjaar, bij voorkeur woonachtig in (gemeente, gebied). Zij zijn 'first offenders' of behoren tot de groep 'risicjongeren' met een meervoudige zorgvraag of problematiek. Ze hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Uitvoering

Uitvoering van het project team verloopt conform contractuele overeenkomst tussen gemeente en reïntegratiebedrijf en volgens draaiboek.

Duur van de overeenkomst

De overeenkomst wordt aangegaan voor de periode(datum).

Verantwoordelijkheden van de partijen

Om het project tot een succes te maken:

- spannen alle partijen zich in om hun taken en verantwoordelijkheden naar beste vermogen uit te voeren;
- dragen partijen zorg voor tijdige signalering en terugkoppeling over de knelpunten;
- dragen partijen bij aan een gezamenlijke eindevaluatie;
- leveren partijen gegevens die noodzakelijk zijn voor meting van output en outcome.

Locatie, bijvoorbeeld het zwembad

- stelt de ruimte beschikbaar waarin het team opereert;
- levert bijdrage aan instructiebijeenkomst deelnemers team;

- draagt zorg voor afstemming en terugkoppeling naar personeel;
- draagt zorg voor een variabele werkplek voor de coördinator/mentor;
- draagt bij aan rapportage ter ondersteuning van output- en outcome-rapportage (bijvoorbeeld gegevens over aard en aantal van zwembadverboden).

Gemeente

- stelt de samenwerkingsovereenkomst en het projectplan op;
- verzorgt de communicatie;
- financiert begeleiding, vergoedingen, inzet van beveiligingspersoneel en kosten voor materialen, kleding, kantoomaterialen;
- draagt bij aan werving jongeren als leden voor het team;
- draagt zorg voor financiële en inhoudelijke verantwoording;
- draagt zorg voor rapportage aan politiek;

Reïntegratiebedrijf

- draagt bij aan werving jongeren voor het team
- levert begeleiders (2 teamleiders, trajectbegeleider, 2 assistent teamleiders) ter begeleiding van het team;
- verzorgt de eerste intake van jongeren voor het team;
- verzorgt de uitstroom conform contract;
- verzorgt facturering;
- maakt een draaiboek;
- huurt in overleg met (locatie) een particulier beveiligingsbedrijf in voor extra ondersteuning op tijden van topdrukke;
- maakt in dit kader afspraken met het beveiligingsbedrijf over coaching en begeleiding van de deelnemers aan het team.
- levert gegevens voor rapportage over uit- en doorstroom van de teamleden.

De begeleiding voert de volgende taken uit

- verzorgt dagelijkse begeleiding leden team;
- stelt trajectplannen voor de deelnemers team op;
- draagt zorg voor communicatie over presentie en ziekmeldingen;
- verzorgt een rapportage en stuurt presentielijsten;
- verzorgt een enquête met betrekking tot klanttevredenheid en effect van team onder (aantal) bezoekers en levert de resultaten ten behoeve van de output en outcomerapportage;
- levert overige gegevens. Gegevens die minimaal geleverd moeten worden, zijn: aantal optredens na aanvraag door personeel, aantal verwijderingen van bezoekers, aantal politie-inroepen door het team alsmede de oorzaken voor deze optredens, verwijderingen en inroepen en aantal optredens omtrent drank, drugs, diefstal.

Politie

- is beschikbaar ter assistentie in (locatie) bij onveilige situaties en tevens op afroep;
- draagt bij aan introductie team;
- draagt bij aan de screening van jongeren;
- spant zich ertoe in op drukke dagen surveillances te verzorgen rondom (locatie);
- levert cijfers over jeugdcriminaliteit in het algemeen en in rondom en in (locatie) in het bijzonder alsmede aantal en aard van meldingen of aangiften gedurende de periode van activiteiten team ter ondersteuning van output en outcomerapportage.

Aldus overeengekomen,te (plaats)

Voor akkoord,

Bijlage 2 Voorbeeld inhoudsopgave van een draaiboek

Inhoudsopgave draaiboek jongerentoezichtteam²

- Inleiding

Waarom een draaiboek

Samenwerkingsverbanden

Politie

Locatie jongerentoezichtteam

Gemeente

Reïntegratiebedrijf

Overige partners

² Desgewenst is het draaiboek 2005 van het Jongerentoezichtteam ZuiderAmstel op te vragen bij het Verwey-Jonker Instituut.

- Werving

Intake jongeren

Training en teambuilding

Samenstelling team

Begeleiding (intern)

Trajectdoelstelling

Doelstellingen team

Doelstellingen locatie-team

Verantwoordelijkheden personeel van locatie team

Huishoudelijk reglement locatie team

Aanvullende bepalingen locatie team

Orderegels

Omschrijvingen probleem, calamiteiten en mogelijke handelwijze

Kleding voorschrift

Vergaderingen

Evaluatiecriteria

Enquête

Slotdag

- Huishoudelijk reglement team

Werkzaamheden team

Toeziethoudende taak in en rond locatie

Toeziethoudende taak in de wijk

Toeziethoudende taak evenementen

Klussen en andere werkzaamheden

Werktijden van het team

Beschikbare materialen
Registratie
Publiciteit en communicatie
Nulmeting
Contactpersonen samenwerkingspartners
Slotwoord

Colofon

<i>opdrachtgever</i>	Stadsdeel ZuiderAmstel
<i>auteurs</i>	Dr. S.M.A. Nieborg en Drs. N.G.J. Boonstra
<i>eindredactie</i>	Ida Linse
<i>lay-out</i>	Jenny de Klein
<i>uitgave</i>	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht telefoon: 030-2300799 telefax: 030-2300683 e-mail: secr@verwey-jonker.nl

De publicatie

Op de website www.verwey-jonker.nl kunt u producten bestellen. Behalve via deze site kunt u bestellen door te mailen naar verwey-jonker@adrepak.nl of faxen naar 070-359 07 01, onder vermelding van de titel van de publicatie, uw naam, factuuradres en afleveradres.

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2005

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.